

PAPER DETAILS

TITLE: Hâdî'nin Saray Sehrengizi

AUTHORS: Yasar AYDEMİR

PAGES: 31-56

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/73378>

HÂDÎ'NİN SARAY ŞEHRENGİZİ

Yaşar AYDEMİR*

Hâdî's Saray Şehrengizi

In this article, firstly it is emphasized on "Şehrengiz" which is peculiar to Divan Literature. Secondly, Hâdî's book which gives detailed information about Ottoman palace in Edirne, is examined. Names, epithets and professions mentioned in this book are shown in a scheme.

Keywords: Divan Literature, Hâdî, Şehrengiz, Ottoman Place.

Edebiyatımızda Şehrengiz

Klâsik Türk edebiyatında daha çok yerelliğin göstergesi olan şehrengiz türü, şehrin doğal güzellikleri ile, -çoğunluğu esnaf olmak üzere- meşhurlarını tanıtan ve iktisadi yapıyı yansıtan eserlerdir. Söz konusu ettikleri yerlerin hem doğal ve mimarî, hem de döneminin sosyal yaşantısına ışık tutacak bilgiler içerir. Bu bilgiler doğrudan tarihî belge olarak kabul edilmeseler bile çoğu zaman tarihe yardımcı, bazan da tarihî belgenin olmadığı yerde belge hüviyeti kazanırlar. Şehrengizlerde divan şiiri estetiği ve türün gereğine uygun olarak, ele alınan şahsiyetlerin çoğunluğu meslek gurupları içerisinde seçilir ve daha ziyade şöhret yapmış isimlerin anılmasına özen gösterilir¹.

Burada sözkonusu edeceğimiz eser Hâdî'nin Saray şehrengizidir. Topkapı Sarayı Müzesi nüshasında bulunan "Şehr-engîz-i şehr-i Serây-ı hûr-âbâd ki safâ-yı âb u hevâsı der-dil-i mışr-ı Bağdâd" başlığındaki Bağdat kelimesinden eserin

* Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi.

1 Şehrengizlerle ilgili olarak daha önce iki yazımız yayımlanmıştı. O makalelerde şehrengiz türü ve bibliyografyaya geniş yer vermiştik. Bu yüzden bu yazıda tür ve bibliyografyaya girilmeyecektir. Yazılar için bkz. Yaşar Aydemir, "Esîrî'nin Bağdat Şehrâşûbu" *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Dr. Himmet Biray Özel Sayısı*, Ankara 1999, s. 446-475; Yaşar Aydemir, "Sânî'nin Rodos Şehrengizi", *Türk Kültürü*, Ankara 2001, S. 455, s. 167-174.

Bağdat Şehrengizi olduğu zannedilerek kataloğa Bağdat Şehrengizi olarak girmiştir².

Saray

Büyük Tekirdağ iline bağlı bir ilçe olan Saray, Osmanlı döneminde Edirne vilayetinde Kırkkilise Sancağının Vize kazasına tabi bir nahiye idi³. MÖ. 559 yılında Türk hakanı Temruz kuvvetlerine mağlup olan Keyhusrev'in oğlu Keykavus Trakya'ya bir ordu göndererek İstranca civarında bir ordugah kurmuştur. Bu ordugahın komutanı Mehan Türklerinden Bahan Soyhan idi. 558 yılında, Saray'ın köylerinden olan şimdiki Bahçe Köyü'nün bir km. kuzeyinde kendisine bir saray yaptırmıştır. Saz ve söz işretlerinin olduğu bu saraya halk Cengücevave adını vermiştir. Bu bölgede 81 sene kalan İranlılar İskender'e yenilmişler ve bir müddet Bahçeköy Füzücü Sultan sarayında kalan İskender buraları terk etmiş, sırasıyla Yunanlılar, Romalılar oturmuş ve hatta Neron da Saray Bahçeköy ve Midye'de ikamet etmiştir. En son Bahçeköy'de, Sölün Yergiyadis isimli birisi otururken, II. Murad döneminde üç komutanına teslim edilmiş ve Kanuni döneminde de Ayas Paşa komutasında birleştirilmiştir. Osmanlı için ikinci dereceden sürgün yeri olan Saray'da II. Devlet Giray Han (Öl.1725), II.Fetih Giray Han (Öl.1746), İslam Giray (Öl. 1742), III. Selim Giray (Öl. 1780), IV. Devlet Giray (Öl.1780) ve Şehbaz Giray Han (Öl. 1792)'in mezarları vardır. 1539 yılında vebadan ölen Ayas Paşa'nın Vize ve Saray dolaylarında geniş toprakları ve ormanları, kendi adını taşıyan cami, medrese, imaret ve hamamdan müteşekkil bir külliyesi de vardır. Bugün ancak cami ve hamamı kalmıştır⁴. İstranca dağlarının eteğinde yer alan Saray'ın etrafı ormanlarla çevrilidir⁵.

Kuşkusuz bu doğal güzellik eserin yazıldığı dönemde daha belirgindi. Nitekim Hâdî de bu güzelliklere değinir. Saray, zamanın cennetabadıdır. Bir benzeri daha olmayan Saray insanı kendinden geçirir. Bahar gelince bülbüller öter. Sonbaharının güzelliği bile ne Rum ne de Çin'de vardır. Her tarafı mesire yeridir, çok sayıda güzeli vardır.

2 Fehmi Edhem Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kutuphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, İstanbul 1961, s. 363-364.

3 *Kamusu'l-a'lâm*, Saray mad.

4 *Saray*, Saray Belediyesi, Saray Belediyesinin Kültür Hizmeti, 1991, s. 3.

5 *Saray*, s. 6-8.

Serây ol cennet-âbâd-ı zamâne
Gelenler görmemiş mişlin cihâne

Hazânı dahı olmaz bir zemİnde
Ne Rûm ilinde vü ne dahı Çinde

Şafâ-yı âbı vü lutf-ı şemâli
Kıomaz bir zerrece dilde melâli

Mesİre her tarafda bî-nihâye
İçinde dil-beri bî-ḥadd ü gâye

Niçe medḥ eyleyem anuñ şafâsın
Ki virür ehline cennet ğınâsın

Ḳamusı serv boyılı gül yañaklu
Güler yüzlü dahı şekker dudaklu

Döner ‘adne bahâr olsa zamâne
‘Anâdil her taraf eyler terâne

Saray tarihte, hassaten Osmanlı döneminde, gerek sürgün yeri ve gerekse serhat bölgesi olması hasebiyle önemli bir merkezdir. Bu önemi beraberinde kültürel ve iktisadi hayatın canlılığını da getirmiştir. Bu canlılık bugünkü bilgilerimize göre başka şair ve eserlerin yanında, biri Selâmî'nin⁶, diğeri de Hâdî'nin olmak üzere iki şehrengiz ortaya koymuştur.

Şairi

Kaynaklarda görebildiğimiz kadarıyla Türk edebiyatında Hâdî mahlaslı 8 şair vardır. Bunlardan ayrı ayrı Edirneli (öl. 1018/1609)⁷ ve Sofyalı gösterilen Ahmed Hâdî, muhtemelen aynı şahıstır. Devri kaynaklarından sadece Aşık Çelebi'nin Sofyalı gösterdiği Hâdî⁸, bu kaynağa dayanılarak Tuhfe-i Nâilî'de de⁹ aynı şekilde yer almıştır. Devrindeki diğer kaynaklar Hâdî Ahmed'i Edirneli gösterirler¹⁰.

Ahmet Hâdî, Kemalpaşazade'nin *Nigâristan* adlı eserini Türkçeye çevirmiş, ayrıca tarihle ilgili “Güzide” adlı bir eser yazmış, fakat bunlar müsvedde halinde kalmıştır. Hiciv söylemekte de usta bir şairdir. O yıllarda Edirne'de yaşamakta olan Eski Zağralı şair Aşkî'ye kızmış ve şu hiciv kıtasını söylemiştir.

Ser-defter-i erbâb-ı şekâ mâ-sadakı
Mecmu'a-i hıkd u hasedîn ser-varakı

Aşkî ki kesilse kaşı ya çıksa gözü
Vallâhi şakîdür yine billahi şakî

6 Selâmî'nin Saray Şehrengizi yazdığını Hâdî'nin ifadesinden öğreniyoruz.

7 *Tuhfe*, c. II, s. 1190.

8 Filiz Kılıç, *Aşık Çelebi, Meşâiru's-Şu'arâ, İnceleme-Tenkidli Metin*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, GÜSBİ Ank. 1994, c. I, s. 262-63

9 *Tuhfe*, c. II, s. 1190-91.

10 Konuyla ilgili olarak Rıdvan Canım, bu iki Hâdî'nin aynı isim olduğunu söyler. (Bkz. Rıdvan Canım, *Edirne Şairleri*, Akçağ Yay., Ankara 1995, s. 243-244

Hâdî Farsça şiirler söyleyebilecek kadar Fars diline de hakimdir. Bir defasında kadı olarak bulunduğu Makedonyadan Edirne'ye dönerken yanında bulunanlarla birlikte Karasu ırmağından geçmek isterler, fakat ırmağın taşması nedeniyle köprüyü bulamazlar, arabaları ve hayvanları suya gömülür. Bu duruma çok üzülen Hâdî, şu Farsça beyti söyler:

Mândem be-zîr-i âb-ı siyeh dürem ez ribât

Yâ Rab be-âb-ı rüy-ı Nebî ihdina's-sırât

Kaynaklarda aşağıdaki beyitler onun şiirlerine örnek olarak verilmektedir:

İtmesün mi âh-ı cân-süzüm 'alevler âşikâr

'Aşk dirler nâmına dilde bir âteşpâre var

**

Güneşden kadri a'lâ olmağın ol mâh-ı tâbânuñ

Degüldür kâküli farkına düşmüş sâyesi anuñ

**

Şâdi-i merg-i 'adûdan cismüm itdi cânı terk

Müddet-i 'ömrümde bir şâd oldum ol da şâd-ı merg

**

Gelmedi aḥbâba bu şeb ol Mesîḥâ-dem meger

Hep gelenler rûḥ yok aḥbâbda diyü döndüler¹¹

Şakâik'de adı geçen bir başka Hâdî mahlaslı şair de Ali Hâdî'dir (öl. 1018/1609). Mamazâde Alisi demekle meşhur olan bu şairin üstadının Hâdî Ahmed Çelebi olduğu notu vardır. Ölüm tarihi de Ahmed Hâdî ile aynıdır. Şiirlerinden örnek verilirken de başka kaynakların Ahmed Hâdî'ye ait gösterdiği iki beyiti Ali Hâdî'nin gösterir¹².

Diğer Hâdî mahlaslı şairlerden Hâdî Abdulhâdî Efendi (öl. 1143/1730) Bursalı olup, müderrislik ve Üsküdar kadılığı yapmıştır. Mekke'de medfundur¹³. Hâdî Mehmed Efendi (öl. 1234/1822) Hafız Emrullah Efendi'nin oğludur. Nâzikzâde

11 *Tuhfe*, c. II, s. 1190; Rıdvan Canım, *A.g.e.*, s. 243-244.

12 *Şakâiku'n-Nu'mâniyye ve Zeyilleri, Hadâ'iku'l-Hakâyık fî Tekmiletü's-Şakâyık*, (Haz. Abdulkadir Özcan), İst., 1989, c. II, s. 699-700.

Ortak beyitler şunlardır:

Gelmedi aḥbâba bu şeb ol Mesîḥâ-dem meger

Hep gelenler rûḥ yok aḥbâbda diyü döndiler

Şâdi-i merg-i adûdan cism itdi cânı terk

Müddet-i 'ömrümde bir şâd oldum ol da şâd-ı merg

13 *Tuhfe*, C. II, s. 1190.

Abdülhâdî Çelebi, Bursalıdır¹⁴. Baltacızâde Enderunlu Hâdî Efendi, III. Selim devri şairlerindendir¹⁵. Bir diğeri de 1899'da Alâiye'de doğan Ali Hâdî Bey'dir¹⁶.

Kaynaklarda Hâdî'lerden herhangi birine ait şehrengiz kaydı yoktur. Şehrengizin Saray Şehrengizi olması ve bu türün ilkinin Mesîhî'nin yazdığını belirtip onu üstad tanınması, Selâmî'nin şehrengizinden başka eser de zikretmemesi, eserin XVI. yy.da yazılmış olduğu kanaatini güçlendirmektedir. Buradan hareketle adı geçen şairin Edirneli Ahmed Hâdî olduğuna hükmetmek mümkündür. Pek tabiidir ki, yukarıda ismi geçen Hâdî'lerden başka adı bizce malum olmayan bir başka Hâdî mahlaslı şaire de ait olma ihtimali vardır.

Eserin Muhtevası

Eserin başlığından sonra, 55 beyit tutarında Münâcât-Tevhid karışık mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmış bir manzume vardır. İlk yedi beyiti münacat, 8-38. beyitler arası tevhid, yine 39-58. beyitler arası da daha çok münacatı andırmaktadır. Allah'tan Hz. Peygamberin yolundan ayırmaması dilenirken birkaç beyitle peygamberin övgüsü de yapılmıştır. Bundan sonra bir beyit şeklinde "Hakiki aşk sırrını tarif ve telif sebebini beyân" başlığı ile sebep-i telife geçilir. Bunu da kendi içerisinde gruplamak mümkündür. 61-74. beyitler arası aşkın her şeye yansımaları, 75-95. beyitlerde kendisi ve aşk konu edilmiştir. 96. beyitten itibaren 150. beyte kadar şehrengizi yazışının gerekçesini anlatır: Bir gün, aşk derdini tekrar ederken bir arkadaşı kendisine "ey güzel sesli bülbül! Bu vadilerde uçtuğun yeter, bir vadide uç, sen bülbül olduğun için susamazsın da. Sen buranın bülbülüsün, başka yerleri ne yaparsın, Saray'ın güzellerini vafsedip bir şehrengiz ortaya koy ki, şehrimizin aşıklarını şad etmiş olasın" der. Bunun üzerine şair, Bu namı Mesîhî'nin kapattığını, dehrin fasihinin onu açmasının mümkün olmadığını, şimdiye kadar onu geçen olmadığı gibi, bundan sonra da kimsenin geçemeyeceğini, bu meydana çıkmak değil aslında kaçmak gerektiğini söyler. Arkadaşı da buna karşılık olarak, "O Edirne imiş, bu da Saray'dır" diyerek daha önce Selâmî'nin de Saray şehrengizi yazdığını, bunun üzerinden bir hayli zaman geçtiği için şimdi sıranın kendilerine geldiğini söyler. Saray'ın çok fazla güzeli vardır. Onları vafsetmek unutulmalarını önleyecek ve gelecekte name okundukça yazarı yad edilecektir. Bu görüş şaire makul görünmüştür. Ancak şair, Saray'ın güzellerinin hep cefakar ve zalim olduklarını, aşıkların selamına bile karşılık vermediklerini, onları överek de onlara yaranılamayacağını arkadaşına iletmiştir. Arkadaşı da bunu teyid etmiş, iyileri övmesinin aşıkları şad edeceğini, kötülerin vafsetmenin de herkesin gönlünü alanı görmesi açısından gerekli olduğunu söylemiştir. Bunun üzerine kendisi de, tüm güzelleri anmış, en ednasını bil güneşten üstün çıkarması için Allah'ın inayetine sığınmıştır. 151. beyitten itibaren

14 Tuhfe, c. II, s. 1191.

15 Tuhfe, c. II, s. 1191.

16 Tuhfe, c. II, s. 1191.

güzelliğin giyim-kuşamda olmadığını, gönül güzelliğinin her şeyin üzerinde olduğunu, aşıkların sevgilisiz olmadığı gibi, sevgililerin de birilerine aşık olduğunu, ancak onların meyillerini gizli tuttuklarını, biz de severiz demekten kaçınmalarını anlattıktan sonra, 177-184. beyitlerde Allah'dan maşukları aşıklara karşı merhametli kılmasını, Saray'ın dilberlerine merhamet vermesini, cefakar olmalarını önlemesini ister. 185-196. beyitlerde de Saray'ın güzelliğinden; bahaının cennete döndüğünden, her tarafta bülbül teranesi işitildiğinden, buranın sona-
a-
arının bile, ne Çin'de ne de Rum'da bulunmadığından, her tarafın mesire yeri oluşu ve içinde sayısız güzellerin dolaştığından söz eder. Bu güzellerin hepsinin servi boylu, gül yanaklı, güler yüzlü, şeker dudaklı olduklarını, bunların birkaçının ism ü resmini söyleyip bu hazinenin tılsımını bağlayacağını belirtir ve 198-199. beyitlerde nerede okunursa, onların kıyamete kadar anılmasını temenni eder. 200. beyitten itibaren 446. beyte kadar güzellerin vasfı yapılır. 447-479 arası beyitlerde güzellere seslenilmiş, aşıklarına karşı merhametli olmaları öğütlen-miştir. 480-484. beyitler gazel formunda şehrengizin dua kısmıdır.

Mesnevî nazım şekliyle yazılan Şehrengizin vezni, birçok şehrengizde olduğu gibi “mefâ’îlün/ mefâ’îlün/ fa’ûlün”dür. Gazel nazım şekliyle yazılan dua mahiyetindeki son beş beyit te aynı vezindedir.

Eserde yer alan 123 güzel, -son güzel üç beyitle- ikişer beyitle vastedilir. Şehrin dellakları olan üç isim, iki ayrı, iki birader ve iki takyacı da bir arada anılır. Böylece şehrengizde anılan güzel sayısı 128'e çıkar. Bu güzellerin bazılarında başlık yer almış, bazılarında da başlık için yer ayrılmış olmasına rağmen yazılmayıp boş bırakılmıştır. Başlıkların tamamı Topkapı nüshasına aittir.

Şehrengizde 44 güzelin mesleği verilmiş, 79'unun mesleğine dair kesin bilgi verilmemiştir. Meslek dağılımına baktığımızda çoktan aza doğru şöyle bir sıra takip eder: Tacir 6, sipahi 5, terzi 4, mücellid 4, çizmecî 3, kazzaz 3, talebe 3, sarraf ve helvacı 2'şer, hafız, attar, abacı, başmakçı, hurdefürüş, mesci, mahkeme katibi, öñiçi, kahveci, dellak, takyeci ve köle birer.

Güzellerin kişisel özelliklerinden söz edilirken genel ifadelere yer verilmiş, mesleğinin, lakabının veya isminin çağrışımına dikkat edilmiştir. Güzellerden sadece birinin ismi söylenmeyip babasının adıyla yetinilmiştir. Hâdî, her güzeli ikişer beyitle anacağını söylemesine rağmen, -herhalde bir gelenek olarak- son güzele üç beyit ayırmıştır¹⁷

Hâdî'nin şehrengizi diğer şehrengizlerden içerik, söyleyiş ve tertip itibariyle farklı değildir. Ancak güzel sayısı, şimdiye kadar neşri yapılan eserlerden daha çoktur. Beyit sayısı itibariyle de 484 beyitle ikinci sıradadır.

Hâdî'nin eseri bize, diğerlerinden farklı olarak, iki önemli bilgi vermektedir. Birincisi, şimdiye kadar kaydına rastlamadığımız Selâmî mahlaslı bir şairin Saray

17 Esîrî'de diğer güzellere genelde üç beyit ayrılmışken son güzele 11 beyit ayrılmıştır. (Bkz. Aydemir, *Esîrî'nin Bağdat Şehrâşûbu*. a g e s. 456.)

için yazılmış bir şehrengizinin olduğu, ikincisi de ilk şehrengizi Mesîhî'nin mi yoksa Zâtî'nin mi yazdığı tartışmasına getirdiği açıklıktır. Buna göre ilk şehrengizi Mesîhî yazmıştır.

Eserde dikkatimizi çeken bir başka husus da, Rumeli şairlerinin genelinde görülen, bir ismin kısaltması veya bir sıfat gibi kullanılan “Bâlî”nin çokça tekrarlanmış olmasıdır. Öyle ki, 127 isimden 26’sında Bâlî ismi geçmektedir. Bu da her beş isimden birinin Bâlî olduğunun ifadesidir.

Şehrengizde “Hâlûzâde, Lîkzâde, Pozurzâde, Besperimlizâde” gibi şahıs ismi veya sıfatı olan kelimelerle meslek ismi gibi görünen “öñiçi” kelimesinin okunuşundan emin olamadık. Aynı şekilde “pâd u âl”, “şenîz” ve “şîz” olarak okuduğumuz kelimelerin karşılıklarını da bulamadığımız için dipnotla durumu belirtme ihtiyacı hissettik.

Nüshaları

Şehrengizin biri Topkapı Sarayı Müzesinde, diğeri de DTCF. M. Özak koleksiyonunda olmak üzere iki nüshası tesbit edilmiştir¹⁸. Topkapı Sarayı Müzesi nüshası, Y.4415 nolu bir mecmuada, 157b-172a varakları arasında yer alır. İkinci nüsha, DTCF. M. Özak I. 1091’de kayıtlıdır. Şehrengiz 80a-94b varakları arasındadır.

18 M. Özak nüshasının varlığından bizi haberdar eden Sayın Ali Emre Özyıldırım’a teşekkür ederim.

**T. 157b Şehr-engiz-i Şehr-i Serây-ı Hür-âbâd ki Şafâ-yı Âb u
Hevâsı der-Dil-i Mısr-ı Bağdâd Dâğ-ı Hasret ve Arzûmendî-nihâd ez-
ân Hâdî-nâme...**

İlâhî çeşm-i cânı rüşen eyle Dil-i zâra cemâlûñ gülşen eyle Gider dilden zemâne kînesini Mücellâ kıl gönül âyînesini Cemâlûñ cilveger kıl cân u dilde Koma cânı muqayyed âb u gilde Götür cândan hicâb u mâsivâyı Tulû' itsün gönülde mihrûñ ayı	T. 158a15 İdersin kaçre mâyl kadd-i bâlâ Gören dir kim zihi hâlık Te'âlâ Mö.79aVirürsen ana şöyle zeyn ü zıbi İki çeşmi olur cādū kaçıbi Müsel sel kākūlin peyvend idersin Niçe miskîni aña bend idersin Harîdâr-ı lebini çoğ idersin Dehânını var iken yoğ idersin Birisini getirmezken bu devrân Anuñ mişlin yaradursın hezârân
5 Cemâl-i gayri itme baña perde Cemâlûñle devâ eyle bu derde Yem-i 'ışkuñla cânı âşinâ kıl Cemâlûñ perteviyle rüşenâ kıl Görem eşyâda vechüñi kemâhı Cemâlûñ çün idem efgân u âhı Bir emrûñle niçe biñ 'âlem oldı Mükerrerrem cümlesinden Âdem oldı Celâlûñle cemâlûñden zühürü Bulupdur bu cihānuñ nâr u nûrı	20 Anuñ her birini bir gül idersin Hezârânı aña bûlbûl idersin Bunu ağladur anı güldürürsin Cihānı fitnelerle tıdurdursın ¹⁹ Kimin 'âşık kimin maħbûb idersin Kimin Yûsuf kimin Ya'kûb idersin Kimisin vâsıl-ı cânân idersin Kimisin geşte-i hicrân idersin
10 Bırak bir pertev-i 'ışkuñ bu cânâ Ki cümle mâsivâ anuñla yana Ne pertev kim şalar zâtuñ olur güm Eñ ednâsında mihr ü mâh u encüm Cemâlûñ pertevinde mihr-i 'âlem Olur bir noktasında pertevüñ kem Tecelliler ki şalmışsın cihāna Ôuhûr itmişsin anda bî-bahâne Bir ednâ kaçreye şalduñ çü pertev Yüzin mihr eyledüñ kaçşın meh-i nev	16a zeyn ü zıbi] zıb ü zeyni MÖ. 16b kaçıbi] fırtıbi MÖ. 21b fitnelerle] fitnelerden MÖ. 19 Şathiye tarzını hatırlatan bu söyleyiş- ler, Yunus Emre ve Niyazi-i Mısrî'de de olan manzumeleri çağrıştırmakta- dır. Bkz. Mustafa Tatçı, <i>Yunus Emre Divanı</i> , c. II, s. 151-152, 522-525, şi- ir 417; Seyyid Mehmet Nur, <i>Edebî ve Tasavvufî Mısrî Niyâzî Divanı Şerhi</i> (Tam Divanla birlikte), (Haz. Mahmud Sadeddin Bilginer), İstan- bul 1976, s. 224.

- Bu işde vâlih olur 'aql u dâna
Bu işde 'âciz olur her tevânâ
- 25 Bu işler hep senüñdür bî-vesîle
Veli dâñā gerek kim anı bile
- Çamuda sensin olan girü zâhir
Bu işler hep senüñdür evvel âhir
- Cemâlün cümlesinden cilve-gerdür
Bilür anı şular kim perde-derdür
- Zuhûr iden cemâl-i dil-rübâda
Figân iden zebân-ı bî-nevâda
- Berâber eyleyen 'uşşâkı hâke
İden dil-berleri hem-ser simâke
- 30 Hâkîkatde senüñdür hüsn ü hübi
Saña başın eger cennetde Tûbi
- T. 158b Çamu 'âşıklara cânânsın sen
Çamunuñ derdine dermânsın sen
- Senüñ Ya'küb'a büyüñ irmeyeydi
Cemâl-i Yûsuf'ı hiç görmeyeydi
- Eger Leylâ'da hüsnüñ bulmayaydı
Görüp Çays anı Mecnûn olmayaydı
- Cemâl-i hüsnüñi görmese Vâmîk
Ruḥ-ı 'Azrâ'ya olmaz idi 'âşîk
- 35 Şabâ büyüñdan almasaydı behre
Şafâ virür midî enfâs-ı dehre
- Çü sensin sırrı cümle kâyinâtuñ
Seven hûbı sever zât-ı şifâtuñ
- Hâkîkatde cemâlün sevdî 'âşîk
Hâkîkî 'aşka sensin girü lâîk
- Egerçi gül sever zâhirde bülbül
İder gülsüz daḥî efgân u gulgul
- Baḥa yâ Rab cemâlün sevdür ammâ
Cemâl-i yârda itdür temâşâ
- 40 Ne dem kim seyr idem bir serv-i bālâ
O dem pest it ḳadem Bârî Te'âlâ
- Beni eyle aña Mecnûn-ı şeydâ
Ne yerde kim görem bir rûy-ı Leylâ²⁰
- Baḥa bir hûb iderse ger nigâhı
Gider ol dem gözümde mâl u câhı
- Eger dil-ber alursa bir selâmun
Baḥa ol dem unuttur kendi nâmun
- Ne demde kim aḥam ben hecr-i yâri²¹
O dem kan it bu çeşm-i eşk-bârî
- 45 V'eger bir gül-ruḥuñ vaşlını aḥsam²²
O dem yanumda bülbül ola ebkem
- Dimezin kim beni ḥor u zelîl it
Hidâyet râhuñı baḥa delîl it
- Maḥabbet cur'asından cāmı mest it
Beni mest-i mey-i 'ışk-ı elest it
- Dilümde dâyim aduñ ola zikrüm
Göñülde daḥî "illâ"ñ ola fikrüm
- T. 159a Dilümde zikr-i yâri yâ Rab eyle
Gözümde rûz-ı vaşlını şeb eyle
- MÖ. 80a50 Beni itme gedâ-yı küy-ı dil-ber
Tavâf-ı Ka'beñi eyle müyesser
-
- 20 Bu ve bir önceki beytin ilk mısraı T.
nüshasında tek beyit halindedir.
- 42b mâl u câhı] bâl u mâhı MÖ.
- 21 -T.
- 22 -T.
- 46a dimezin] dimezden T.
- 46b râhuñı] râhını T.
- 47a cāmı] beni T.
- 48b "illâ"ñ] âlâm MÖ.
-
- 25b veli] dil-i MÖ.
- 31a cânânsın sen] cânân sensin MÖ.
- 31b dermânsın sen] dermân sensin MÖ.

	Baňa gösterme zülf ü rüyı mehveş Bedel eyle aña âh-ı pür-âteş		T. 159b Elin yumağ gerek cāndan muḥakḳak Olunca vāşıl-ı cānān-ı muṭlak
	Rakıbün fikrini aṇdurma bir şeb ²³ Ḳarın itme baňa şeyṭān[ı] yā Rab	65	Olur `aşkıle herkes gerçi ekmel İñen maḳbül olımaṣ `aşḳ-ı esfel
	Yolu olsun bu Hādi`nün İlāhi Ṭarık-ı şer`-i Aḥmed şāh-rāhı		MÖ. 80b Kimi maṇşib sever kimisi dünyā Kimi bey` u ticāret kimi `uḳbā
	Anuñ yolunda ḥāk eyle vücūdum Saña olsun gice gündüz sücūdum		Ḥaḳıḳat ger şorarsañ `aşḳ umūrı Hemān insānda bulunmaz zuḥūrı
55	Anuñ ḥaḳḳı ki oldur aşl-ı maḳşūd Niçe yüzbiñ cihān olmaḳda mevcūd		Ararsañ zerre zerre kāyinātı Bulursın `aşḳı her zātuñ şıfātı
	Habıbüñdür senüñ ol gevher-i pāk Ṭabīb-i ḥaste-i her cān-ı derd-nak		Felekler `aşkıle devrān iderler Melekler `aşkıle seyrān iderler
	Daḥı aşḥāb u āli ḥaḳḳı içün Ḳamusınuñ kemāli ḥaḳḳı içün	70	Şular hep `āşık-ı dīdār olupdur Deñizler `aşkıle zehḥār olupdur
	Ki anlardur delil-i şer`-i Aḥmed Hem anlar itdiler dīni mü`eyyed		Nebātāt-ı zemīn ü sebzeṣāra İderler `aşkıle encüm neṣāre
	Sırr-ı `aşḳ-ı ḥaḳıḳī rā ta`rif est Der-beyān-ı Sebeb-i Te`līf est²⁴		Felek tūbāsı vü naḥl-ı zemīnūñ Olupdur `āşıkı biri birinūñ
60	Elā ey tālib-i `aşḳ-ı ḥaḳıḳı Nedür `aşḳuñ bilür misin ṭarıkı		Ḳuru toprak olur `āşık seḥāba Ağız açar şādef bir ḳatre āba
	Bil evvel `ışḳ kendin bilmemekdür Aḳan göz yaşlarını silmemekdür		Güli görse ider bülbul fiḡanı Yakar pervāne şem`a cism ü cānı
	Reh-i cānānda cāna ḳalmamaḳdur Bu dehri i`tibāra almamaḳdur	75	Maḥabbet ḥāşşa-i insān olupdur Benüm cānum bu `aşkıle dolupdur
	Kişi kend`özini yoḡ eylemekdür Fiḡān u zāriyi çoḡ eylemekdür		Bilel`den kendümi olmadum ansız Olur mürde ḳalursa cism cansız

51a zülf ü rüyı] zülf-i rüyı T.

23 T.`de “bir şeb” kelimeleri ile “yā Rab” kelimeleri yer deḡiştirmiştir.

24 Başlık T. Nüshasındadır. MÖ. Nüshasında başlık için yer ayrılmışsa da yazılmamış veya çok belirsizdir.

61b aḳan] aḳar T.

67b bulunmaz] bulmaz T.

70b zehḥār] zehḥār MÖ.

72a naḥl-ı] naḥlı T.

73a seḥāba] seḥāba MÖ.

74b cism] çeşm MÖ.

76b kalursa] ḳalur bu MÖ.

	Dil-i perverdemüñ dermânıdır 'aşk Bu göñlüm mülkinüñ sultânıdır 'aşk		Hikâyâtına 'aşkuñ çün gelem tüş Ser-â-pâ ölürem tâ söylene güş
	Dil ü cānum anuñla üns itmiş Niçe yıllar tarık-ı 'aşka gitmiş	90	Eger efsün idem 'aşkdur fesānum Teğannî eylesem 'aşkdur terānüm
	Belâ gelmez baña 'aşkuñ belası Cihāna pādîşādur mübtelâsı		Dehen açsam eger aydup hikâyât Gam-ı 'aşkdur hep itdügüm rivâyât
T. 160a80	Baña 'aşkuñ belası lezzet olmuş Dil ü cānum gam-ı 'aşkıle tölmiş		Gül-i 'aşkuñ hezārıdır dil ü cān Gül-i 'aşkı añup eylerler efgān ²⁷
	Olmaz 'aşksuz bu cān-ı derd-nāk Hümā-yı 'aşk ile başa şaçar hāk ²⁵		Bu göñlüm eylemez 'aşksız karar Geçürdüm 'aşkıle ben rüzgārı
	Dil-i pür-rlş derde merhemümdür Serāy-ı cānum içre mahremümdür ²⁶		Ceml'-i ser-güzeştüm 'aşk olupdur Hikâyâtumla defterler tölupdur
MÖ. 81a	Öñümde berķ uraldan nūr-ı 'aşkuñ Göñül tağı olupdur Tūr-ı 'aşkuñ	95	Varur her dem şeh-i 'aşka selāmum Benüm her dem odur naql-i kelāmum
	İrelden göñlüme fermān-ı 'aşkuñ Bir ednā kuliyam sultān-ı 'aşkuñ		İderken ders-i 'aşkı dilde tekrār Oturmışdı meger yanumda bir yār
85	Virür 'aşkuñ kelāmı cāna lezzet Haķır olan bulur anuñla 'izzet	T. 160b	İşidürdi benüm süz u güdāzum Belā-yı 'aşkıle yāre niyāzum
	O olupdur 'aşkıle göñlüm pedidār Şu dil kim 'aşkı olmaya nesi var		Temāmet 'aşk baña n'itdügini Gam-ı yār ile koyup gitdügini ²⁸
	Alupdur 'aşk elden ihtiyārum Kelām-ı 'aşksuz yokdur kārārum		Benüm bir gül için efgānlarımı Dil ü cāndan benüm nālānlarımı
	Kelām-ı gayr-i 'aşkı güş kılmam Mey-i 'aşk olmasa mey nüş kılmam	100	İşidüp bir niçe dem şabr itdi Benüm sözüm veli cānına yetdi
			Didi k'ey 'andelib-i hūb-āvāz Yeter itdün bu vādilerde pervāz
78a	itmiş] ütmüş MÖ.	89a	gelem] kelim MÖ
79b	pādîşādur] pādîşāhdur MÖ.	89b	ölürem] okuram MÖ.
25	-T.	27	MÖ. Nüshasında mısralar yer deģiş- tirmiştir.
26	-MÖ.	94b	tölupdur] dolupdur T.
83a	öñümde] dilümde T.; nūr-ı] nūrı MÖ.	97b	yāre] nāz u T.
85b	anuñla] eşk ile MÖ.	28	- T.
86a	pedidār] haridār MÖ.	99a	bir] her T.
86b	nesi var] sini dar MÖ.		
87a	alupdur] gidüpdür MÖ.; elden] elin- den MÖ.		

	Yine bir vâdiye pervâz eyle Yine bir şavtile âvâz eyle		T. 161a115 Fezâhatdûr o vâdi de feşâhat Feşâhat mi olur olan fezâhat
	Çü bûlbûlsin sen ebkem olımazsın Gûlistân içre ebsem olımazsın		Ne zehremüz ola andan söz açmak Bile lâzım koyup meydânı kaçmak
	Mey-i 'aşkı içüp serhûş olursın Gûlistânda neden hâmuş olursın		MÖ.82a Girü didi diseñ anı revâdur Ol Edrene imiş bu da Serâdur
105	Serâyın gûlsitânın seyr idersin Dağı ayrık gûlistânı n'idersin		Müberhen eyleyüp didi kelâmı Mesîhî'den gelüp soñra Selâmî
	Tolupdur küşe küşe güller ile Hem-edâ olsaña bûlbûller ile ²⁹		Bu meydâna girüp atını sürmiş O tarz üzre o da bünyâd urmuş
	Bu gûlzârûñ çü sen bir bûlbûlisin Bell her serv-i âzâduñ kûlisin	120	Serâyûñ bir zemân dil-berlerini Añup vaşf eylemişdûr her birini
	Yeter beyhûde itdûñ âh u efğân Serâyûñ güllerini eyle destân ³⁰		Belürdi lik anlaruñ 'uyûbı Oğullarına degdi devr-i hûbı
	Niçûn dil-berlerin vaşf eylemezsin Ya şehr-engîzi niçûn söylemezsin		Bu nevbette bu şehrûñ hûbı çokdur Birinûñ mişli gayrı yerde yokdur
110	Niçûn her birini yâd eylemezsin Niçûn 'âşıkların şâd eylemezsin		Ne var bunları sen de vaşf iderseñ O gîtdügi yola sen de giderseñ
	Yüri ur nazm-ı şehr-engîze bünyâd Ki şehrûmüz ola anuñla âbâd		Yazukdur bunlaruñ nâmı güm olmak Açılup gülleri yok yire şolmak
	Didüm aña ki ey yâr-ı girâyı Bu ibrâm olmasun göñlüñ murâyı	125	Eger vaşf eylemezseñ her nigârı Katı a'lâsını zıkr eyle bâri
	Ki sedd itmişdûr ol bâbi Mesîhî Ebed açmaz anı dehrûñ faşîhî		Ki mañrûr ola 'uşşâkuñ mizâcı Bula bâzâr-ı hüsnuñ hem revâcı
	O nazmuñ kimse mişlin görmemişdûr Kimesne pençesini burmamışdûr		Bir iki gün anuñla eglenelüm Mağabbet illerinde beglenelüm
			Çala senden cihâna bir hasâne Añılasın gelicek ol lisâne
102a	yine] yeter T.		
105a	Serâyın gûlsitânın] Serâyûñ gûlsitânda MÖ.		
29	-T.		
30	Bu iki beyit, MÖ.'de yer değiştirmiş- tir.		
109a	dil-berlerin] dil-berleri MÖ.		
113a	bâbi] nâmı T..		
		116b	mejdânı] mejdân T.
		117b	Serâdur] Serâydur T.
		120b	añup] ögüp MÖ.
		125a	nigârı] birini MÖ.
		128a	cihânda bir hasâne] cihâna bir fesâne T.

- Çü gördüm sözlerini cümle maqbûl
Cevâbında didüm kim n'ola ma'kûl
- 130 Velîkin her birisi pür-cefâdur
Belî zâlimlerüñ medhî hâfâdur
- T. 161b Dilüm varmaz cefâkârî ögem ben
Raķlbine meger birez sögem ben
- İder her biri cevri tâze tâze
Cefâsını şayar geçmiş nemâza
- Bularda yok perîveş âdemiyyet
Bular 'uşşâķ için çekmez hamîyyet³¹
- Geçenlere göre bunlar sühâdur
Güneş gibi libâsî aķ âbâdur
- 135 Kimi başmaķçı vü kimisi derzi
Pabuççının kimi bir boylu gürzi³²
- Ma'ârif yanlarında hiçe degmez
Selâm-ı 'âşîķa biri baş egmez
- Ögüp göklere çıkarsañ birini
Eşigin eyleseñ çarh-ı berîni
- Güneş gibi seni zerreye almaz
Yoluna hâķ olsañ sâye şalmaz
- Sözün hâķdur didi bunı işidüp
N'idersin lîk râh-ı ķadha gidüp
- 140 Eyülerden niçesin eylegil yâd
Anuñla ehl-i 'aşķı eyle dil-şâd
- Huşûşâ ol seni nâlân ideni
Dem-â-dem göñlüñi tâlân ideni
- Virüp anuñ başına baña andı
Anuñ andın benüm göñlüm begendi
- Didi her birinüñ yâd eyle nâmın
İki beyt eyle vaşfınuñ tamâmın
- Eñ evvel anı vü soñra ķalanın
Ķo bulsun her ķişi göñlüñ alanın
- 145 Anuñ yüzi şuyına eyle medhî
Cefâ vü cevri aña itme ķadhî
- İşidüp sözini didüm ki sem'an
Serâyıñ añayın hûbını cem'an
- Bilüp işitdigümi vaşf ideyin
Velî ıtñâb-ı harfin hâzıf ideyin
- Diyem şehriñ ser-â-pâ ahsenini
Güneşden yeg çıkaram eñ kemini
- T. 162a 'Înâyet eyleye ger lutf-ı Bârl
Añam bir bir niçe zîbâ nigârî
- 150 Ķamunuñ hüsniñi i'lâ[n] ideyin
Güzellerdür diyü destân ideyin
- Muķayyed içre añam hüsni-i muṭlaķ
Muķayyedden murâd oldur muḥaķķaķ³³
- MÖ.83a Yoğise bunlaruñ atlas libâsı
N'ola mihriñ 'abâdandur ķabâsı
- Libâsıyla olımaz kimse zîbâ
Ağarmaz zengi giyse hâzz u dîbâ
- Cemâl-i mihre var mı zerre noksân
Ķabâsı olsa ger penbe nümâyân
- 155 Ya naķş-ı ta'm-ı şehde var mı çäre
Ķara balçıkla şuvansa güvâre
- Güzel oldur ola hüsni Hudâ-dâd
V'ay ol hüsne k'ide meşşâta âbâd

130b bele] belî MÖ.

31 -T

32 - T.

136a hiçe] şeyce MÖ.

138b yoluna] başuña T.

140b eyle dil-şâd] eylegil şâd T.

144a ķalanı] ķalanın T.

145b aña] aña MÖ.

146b hûbını] hûrını MÖ.

33 - T.

156a ola] k'ola MÖ.

Görünür gerçi hûb atlas kabâda
Velîkin hüsni itmez ziyâde

Hemîn cevher durur bulan 'ayârı
Garaž giymez libâs-ı i'tibârı

Şu kim çâk aşl-ı fîtratda güzeldür
Ne giyside olursa bî-bedeldür

160 Velîkin her ne deñlü hûb olsa
Görünmekte göze mergûb olsa

Libâsı olsa hem atlasla kemhâ
Kađi olsa bülend ü çehre ra'nâ

Bulunmasa velî aña harîdâr
Ne aşşî biñ kez itse 'arz-ı dîdâr

Anuñ esbâb-ı hüsni hîçe degmez
Muhiblerden aña kimse baş egmez

Harîdârı bulunan kuru otluğ
O gülden yegdürür kim bülbulü yok

165 Metâ'a kıymet olmaz müştêrsiz
Güher bir pâre taşdur cevherîsiz

Ne bilsün kıymet-i-'uşşâkı bunlar
Çağı sevmez aña dil-ber disünler³⁴

T. 162b/MÖ. 83b Belî 'âşık gerek her degme dil-dâr
Meta'-ı hüsni ola germ-bâzâr

Cihânda Kays-ı Mecnûn olmayaydı
Ebed Leylâ bu şöhret bulmayaydı

Ya Şîrîn'i ider miydi cihân yâd
Eger Husrev bulunmasa ya Ferhâd

170 Bulunmasa eger Azrâ'ya Vâmık
Bu deñlü şöhrete olmazdı lâyıq

Belî 'âşık dağı dil-bersiz olmaz
Nigârı olmasa iñen añılmaz

Belürdür 'aşkını 'âşık dem-â-dem
Diler 'âşıklığını bile 'âlem

Velîkin meyl-i ma'sûkân nihândur
Severler 'âşıkın bu sırr 'ıyândur

Mağabbet resmin i'lân eylemezler
Sevenleri severüz söylemezler

175 Olup zâhir ider 'âşık figânı
Bular luğf eylese eyler nihânı

Ne deñlü 'âşıkân nâlân iderler
Görüp bunlar aña handân olurlar

Hudâyâ bunların hallâkı sensin
Belâ-keş eyleyen 'uşşâkı sensin

Ya bunlardan gider cev ü cefâyı
Ya vir 'uşşâka şabr-ı her belâyı

Ya bunların kulûbın taş itme
Ya 'uşşâkuñ gözünü yaş itme

180 Ya bunlardan gider zulm ü 'inâdı
Ya 'uşşâka dağı kıl 'adl ü dâdı³⁵

Çün itdün yüzlerini mihr-i enver
Gice 'uşşâkına şaydurma ahter

Çün itdün kadlerini serv-endâm
Ne var 'uşşâkı itseñ sâye-ârâm

Behişt itdün çü küy-ı dil-rubâyı
Ko şorsun 'âşıkân anda şafâyı

T. 163a Cihânun cümleten dil-berlerini
İlâhî eyle 'uşşâkuñ kartını

157a hûb] hüsni T.

161a hem] ger T.

163a hüsni] hüsni T.

164a bulunan] boyunda MÖ.

34 - T.

167a 'âşık] 'uşşâk MÖ.; degme] dem ki
MÖ.

176a iderler] olurlar T.

35 - T.

- 185 Serāyuñ dil-rubāsın erham eyle
Cefāya kaçdın añlarun kem eyle
Serāy ol cennet-ābād-ı zamāne
Gelenler görmemiş mişlin cihāne
Şafā-yı ābı vü lutf-ı şemālî
Kıomaz bir zerrece dilde melālî
Niçe medh eyleyem anuñ şafāsın
Ki virür ehline cennet gınāsın
Döner 'adne bahār olsa zamāne
'Anādil her taraf eyler terāne
- 190 Hāzānı dañı olmaz bir zeminde
Ne Rüm ilinde vü ne dañı Çinde
Mesire her tarafda bî-nihāye
İçinde dil-beri bî-ḥadd ü gāye
Kamusu serv boyılı gül yañaklu
Güler yüzlü dañı şekker dudaklu
Yaraşuklu kaçan kim nāz itse
N'olaydı nāzı ammā az itse
Kemend-i zülf ile dil şayd iderler
Elif-kaç 'āşıkānı dāl iderler
- 195 Bularuñ vaşf olınmaz reng ü āli
Nitekim 'āşıkānuñ ḥasb-i ḥālî
Diyeyin bir kaçınuñ ism ü resmin
Bu gencüñ bağlayayın ben tılısmin
Hevādār hem olanları şayayın
Kalanınuñ adını añmayayın³⁶
- Añılsun bāri anlar her zamānda
Eyü ad olmayup kalur cihānda
Ne yerde kim okuna iş bu nāme
Añılsunlar ilā-yevmi'l-kıyāme
T. 163b/ MÖ.84b Ser-āmed biri İbrāhīm dil-keş
Dil ü cān içre mihri yaqdı āteş
Ḥarīm-i Ka'be'ye kūyı berāber
Dile 'ıyd-ı vişali ḥacc-ı ekber
Meḥammed'dür birisi Şeyḫzāde
Okur Kur'an'ı her dem hoş-nevāda
Okusa kürside 'Aşr ol yüzü gül
Öter şan āşiyānı içre bülbul
Biri Hacı Süleymān oğlu 'Oşmān
Ḥaṭ-ı ḥüsnine kaşı oldu 'unvān
205 Kırāmen kâtibinüñ ol biridür
Hemānā şekl-i ādemde peridür
Hacı Ḥasanzāde
Biri bir t̄alib-i 'ilm adı Derviş
Vefā fennin okumaz ol cefā-kış
Vefānuñ görmedin dañı kitābın
Bilür kaç faşl idigün şive-tābın
Biri Ḥafız 'Ömer Bālî nigāruñ
Ḥasende bî-'adlî rüzgāruñ
Yağarsa nār-ı hecre 'āşıkānı
İlāhî okuduğu dutsun anı
T. 164a Gül-ruh İdris Kaynı
210 Meḥammed Bālî biri bir peridür
Derün[ı] dide-i 'āşık yeridür
-
- 189b her] bir MÖ. (harekeli)
191b ü gāye] bî-gāye MÖ.
194b Elif kaç 'āşıkānı dāl iderler] Dil-
āvāreyi bî-kađ iderler T.
196a Diyeyin] diyeyüm T.
36 - T.
-
- 201a Ka'be'ye kūyı] Ka'be-i kūyı MÖ.
201b 'ıyd-ı] 'ıyd u MÖ.
206b cefā-kış] şafā-kış MÖ.
207b şive-tābın] şive-bābın MÖ.

- N'ola gül-ruh disem bir verd-i terdür
Zemâne bir şadefdür ol güherdür
- Emirzâde
MÖ. 85a Biri âl-i Mehemmed nâmı Yûsuf
Vefâ-yı 'aşîka çekmez tekellûf
- Anı var sevmenûñ aşlı uşûlî
Sever mü'mîn olan âl-i resûlî
- 'Alâaddin
Mehemmed'dür birisi Kađızâde
Kamudan manşib-ı hüsni ziyâde
- 215 Dil aldugı ser-i zûlfi şunup el
Şuhûd-ı 'adlile oldu müseccel
- 'İsâ Efendi oğlu
Biri 'İsa Efendi oğlu Ahmed
Emen bulur lebinî 'ömr-i sermed
- Geçer katl eyleyüp 'uşşâka işler
Velîkin lebleri cânlar bağışlar
- Rıdvan Halîfezâde
Birisi tâzelerden dahı Selmân
Güler yüzlüdür ol serv-i hırâmân
- Yeter şekli habîb olmağa bürhân
N'ola sevse anı hep ehl-i imân
- Pehlevânzâde
- 220 Birisi pehlevân oğlu 'Alidür
Semend-i nâz anuñ bir Döldül'idür
- Çıkaldan şıyıtı çağ çarh-ı berine
Kodı el arkasın hûbân zemîne
- T. 164b Mehemmed Efendizâde
Mehemmed'dür birisi ibn-i Maḥmûd
Gam-ı 'aşkı merâh-ı vaşl-ı maḥsûd
- 214b manşib-ı] menba'ı MÖ.
220b bir] - MÖ.
- Cemâliyle çün oldu şimdi ecmele
Kemâliyle dahı olsun mükemmel
- 'Arabzâde
MÖ. 85b Biri 'Abdü's-selâm oğlu Mehemmed
Bulınmaz hüsni ü hulkına anuñ had
- 225 Berîdür çün kamu cevri ü cefâdan
Selâmet olsun ol cümle belâdan
- Hacı Muştâfâzâde
Mehemmed'dür biri hacc itdi bu yıl
Ser-i zûlfinde diller çün kanâdil
- Dil-i 'uşşâkın itsün Beyt-i Ma'mûr
Dilerse kendi haccı ola mebrûr
- Sûhte 'Ömer Bâli
Güzellerden biri dahı 'Ömer'dür
'Adâlet ne'ydüğinden bi-haberdür
- 'Adûl eyler koyup her dem tarîkı
Yanında bu mîdur 'adl-i ḥaḳîkı
- Ya'kûb Bâli
- 230 Zemâne dil-berinûñ biri Ya'kûb
Nazîri ḥazret-i Yûsuf'dur ol hûb
- Cemâli seyrine 'uşşâk akarlar
İñen ağlatmasun gözden çıkarlar
- Mısrızâde
Mehemmedzâde birisi Ḥasendür
O tiğ-i ğamzesi 'ömrüm kesendür³⁷
- Emi var tîryâk-ı feminûñ³⁸
Helâkiyem anuñ zehr-i ğamınuñ³⁹
- T. 165a 'Ali Bâli birisi ibn-i Zerger
Leṭâfetde hemân sım-âba beñzer
- 222b vaşl-ı] vaşlı T.
230b nazîri] nazîr-i T.
37 - MÖ.
38 Mısrada vezin kusurludur.
39 - MÖ.

235 Gören cismin şanur ak pak gümişdür
Ruḥın 'uşşākuñ altün eylemişdür

Birisi Muştafā bir ḥuş püserdür
Yañağı berg-i gülden taze terdür

Idicek 'āşıkı çeşmin dür-efşān
Olur her kaṭresi biñ dür-r-i ḡaltān

MÖ.86a Biri otluḡcuzāde nāmı Aḥmed
Bitürmişdür ḡaṭ-ı sebzi kızıl ḡadd

Ruḥ-ı 'uşşākı şankim kehribādur
Ḥaṭ-ı sebzi anuñ mihr-i giyādur

240 Biri 'Abdī Ḥalifezāde Aḥmed
Oḡur dil mekteb-i 'aşkında ebced

Niçe fende idüpdür şuḡlı muḡkem
Fünün-ı 'aşkı ezberler dem-ā-dem

Biri Aḥmed ki dirler Ḥāluzāde*
Niçe 'uşşākı var ḡāke fütāde

Olur ḡahr u 'itāb u zarba lāyık
Ṭayılanmasun aña degme 'āşık

'Azız oḡlı biri Derviş Bālī
Tezellülünden degül 'uşşākı ḡālī

245 Ne var bir köpegi olsam o yārūñ
'Azız olur seg-i küyü nigāruñ

T. 165b Meḡemmed Bālī biri ibn-i 'Avni
Ḳamu 'āşıkıları cevri zebūñı

Siyeh zülfi ile ol çeşm-i sāḡir
Kara çul geydürür 'uşşāka āḡir

235b ruḥın 'uşşākuñ] ruḥ-ı 'uşşākın MÖ.

237b biñ] bir T.

241b 'aşkı] cevri MÖ.

* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan
emin değiliz.

242b ḡāke fütāde] ḡāk-i fenāda MÖ.

243a zarba] ḡarbe MÖ.

Ḥasan'dur birisi bir serv-bālā
Görenler ḡāmetini dir Te'ālā

Bize oḡşatmaz aşlā ḡabḡabını
Müdām āḡyār emer cām-ı lebinı

MÖ. 86b 250 Birisi oldı İbrāḡım bin⁴⁰ 'Aṭṭār
Gözi üstünde zülfi misk-i Tātār

Ruḥ-ı rengini gerçi gül gül olmuş
Velikin zülfi Hindü sünbül olmuş

Birisi de 'Ömerdür ibn-i Tācir
Metā'-ı ḡüsnini şatmakda māḡir

Metā'-ı vaşlına her kişi müştāḡ
Alur bir büsesin biñ cāna 'uşşāḡ

Meslḡ oḡlı birisi de Süleymān
Leb-i cān-baḡşı her bir derde dermān

255 Niçe ādem o şāhuñ çākeridür
Raḡıbi dıv kendüsi peridür

Birisi daḡı Derviş ibn-i Tācir
Anuñ 'āşıkılarını cānum acır

Aña derviş demek nā-sezādur
Serir-i mülk-i ḡüsne pādişādur

T. 166a Uzun Velizāde
Velizāde birisi Tācir Aḡmed
Anuñ vaşlı metā'ı 'ömr-i sermed

Eger ol ḡalb ile bāzār ideydi
Nuḡūd-ı cān u dil elden gideydi

Ḥacı Hasan-ı 'Āşık-küş
260 Biri Ḥacı Ḥasan haddi müzellef
Meh-i nev ḡaşları ḡaddi muḡaffef

Daḡı ḡacc itmedin ol yār-ı çālāk
Kesüpdür bunda ḡurbānını bī-bāk

40 Metinde "ibn" olmasına rağmen
kelime vezin gereḡi "bin" okunmuş-
tur.

254b cān-baḡş] cān-baḡş MÖ.

Hacı Oruçzâde	Hacı Mehemmedzâde
Oruçzâde biri Eyyüb Bâli Şabırdur 'âşıkınıñ hasb-i hâli	MÖ.87a Birisi de Murâd ibn-i Mehemmed Ser-i zülfi dil almaqla muqayyed
Ele girmeye andan aşı-ı matlûb Gerekdür 'ömr-i Nüh u şabr-ı Eyyüb	275 Lebinden büse cāna rāyegāndur Murâd-ı 'âşık u cān-ı cihāndur
Roğoş'ıñ Velizâde	Nâzırzâde
MÖ.87a Birisi de Velizâde Hasandur Boyu serv yañağı yâsemendür	MÖ. 87b Birisi dağı Muşlıdūr nigāruñ Güzel bir dil-beridūr rüzgāruñ
265 Tieâret üzredür sevmez kesadı Lebinüñ cān-bahā evvel mezadı	Katı kattāl u zālīm dirler anı İder bir günde çeşmi niçe kanı
Hacı Hübyârzâde	Birisi Lıkzâde* adı Maḥmūd Gören dir dişlerine dürr-i manzūd ⁴¹
'Ali Bâli birisi bir sipāhı Siyeh zülfi olupdur tûğ-ı şāhı	Adaşları biri hūyı nigūdan Bu müstesnâ durur İkin kāmudan ⁴²
Süvâr olup semend-i nāza her dem Toķınur kalb-i 'uşşāka dem-â-dem	Beşâret Begzâde
Hayreddinzâde	MÖ. 87b 280 Sipāhıdır biri Derviş Bâli Aña 'âşık olanı acımalı
Biri bir tâze dil-ber adı Aḥmed Kaşı nūn u gözi şād u elif-kadd	Anuñ hiç 'âşıkı kalur mı canlu Elinde dāyimā kılıcı kanlu
Belâ vü derdini çekmek şafâdur Şoñu ḥayr ola şimdi pür-cefâdur	Besperimlizâde*
T. 166bReceb Efendi Hışımı	MÖ. 87a Birisi Muştafâ'dur ibn-i Aḥmed Qadūm lām eyledi āh ol elif-kad
MÖ. 87b270 Biri bir hūş püserdür adı 'Oşmān Gezer şūh u levendāne o cānān	Nice medḥ itmeyem ol nāzenini Ele girmez ararsañ Rūm u Çin'i
Olapdur kendi bir kağı qaribi 'Adâlet eylesün sevsün ğaribi	
Sūhte Biri bir tālīb-i 'ilm adı Yūsuf Çeker Ya'küb-ı dil andan tee'ssūf	
Bu devrūñ Yūsuf-ı Ken'ân'idur ol Melāhat mısırunıñ sultānidur ol	
267b toķınur] doķınur T.	275b 'âşık u] 'âşıkı MÖ.
269b ḥayr] ḥayr T.	276a dağı Muslıdūr] Muslıdūr dağı T.
	* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.
	41 -T.
	42 -T.
	* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.
	282b eyledi āh] eylemişdür MÖ.
	283a itmeyem] itmeyim MÖ.

MÖ. 87a Hasanzâde biri dağı Mehemmed
Kaşı tuğrâsına zülfi çeker medd⁴³

285 Niçe hüsnini vaşf idem temâmet
Ki vasf-ı hüsniye yokdur nihâyet⁴⁴

T. 167a Ahmed Şâh

MÖ. 90a Hasanzâde birisi dağı Ahmed
Lebi sermâye-i 'ömr-i mü'eyyed

Güzeldür serv-ı kaddür bî-bedeldür
Hasende bî-bahâne bir güzeldür

Muṣṭafâ Çelebi

Birisinüñ de nâmı Muṣṭafâ'dur
Bilin şarup lebin emmek şafâdur

İki kaşın çatup eylerse kine
Hedefdür tîr-i müjgânına sine

Hacı Veli Haşmı

290 Hüseyin ismiyle birisi müsemmâ
Dehânı vü bili anuñ mu'ammâ

İçürmezse lebi sâkisi bâde
Şusuz oldum bu deşt-i Kerbelâ'da

Mehemmed

'Ali şâhuñ biri oğlu Mehemmed
Boyı serv ü ser-i zülfi müca'ad

Ne var bir büse virüp gönçe-femden
'Ali'lik eyleyüp kırtarsa gamdan

Hasan Bâli

Hasan biri ki ibn-i Muṣṭafâ'dur
Cemâli hûb u kaddi muntahâdur

283b ararsañ] gezerseñ MÖ.

43 -T.

44 -T.

289a çatup] çatar MÖ.

289b u] -T.

295 Gören anı kalanın hiçe almaz
Cemâl ü hüsni aşlâ vaşfa gelmez

MÖ. 90b Biri bir çizmecî Şâlih'dür adı
Gamını çekmedür 'âlemde şadı

Kölesiyem dise aña bir âdem
Tökünur başına müşte dem-â-dem

Birisi dağı İbrâhîm derzi
Kimesne görmemişdür böyle gürzi⁴⁵

İşinden 'âşıkın âvâre eyler
Gam-ı mikrâşî cânı pâre eyler⁴⁶

T. 167b 'Abâcı

300 Birisi dağı tâcir Muṣṭafâ'dur
Lebin öpmege cân kemter bahâdur

Lebinden büseye her kişi râci
Metâ'-ı hüsni bulmuşdur revâcı
Hüseyin Bâli

Biri Hacı 'Ali oğlu Hüseyndür
Sipîhr-i hüsne ol meh-çihre zeyndür

Vişâli gerçi bir şahn-ı şafâdur
Velî hicrânı deşt-i Kerbelâ'dur

Muṣṭafâ Bâli
Biri bir çizmecidür Muṣṭafâ nâm
Nazîrin görmemişdür çeşm-i eyyâm

305 Komez bir dem gamından bizi hâli
Dil ü cân pâyine geçdi düvâli

297b Tökünur] dokünur T.

45 -T.

46 -T.

301a büseye] büse'i MÖ.

301b hüsni] vaşlı MÖ.

302a 'Ali] Bâli MÖ.

304a biri bir] birisi MÖ.

304b eyyâm] bādām MÖ.

305a hâli] hâli T.

- Muşlinûñ cevânı
Birisi anlaruñ başmaqçı Şa'bân
Qalup durmaz kaçır bizden o cānān
- İşi başmaqçılık olalı anuñ
Kölesiyem ben ol serv-i revānuñ
- Sālih
MÖ. 91a Biri Sālih durur ibn-i Süleymān
Qulı qurbānı olsun ins ile cān
- Olur ser-hüş emen bir dem lebinî
Şalāh ehli niçün ola qarını
- 'Ali Şāh
310 Qazancızāde biri Qurd 'Ali'dür
Qazancın virmeyen aña delidür
- Olurdu vaşlına bi-zer uzanmaq
Qolay olsa eger altūn qazanmaq⁴⁷
- T. 168a Maḥmūd
Hüseyn oğlu birisi daḥı Maḥmūd
Qamu esbāb-ı hüsn anda mevcūd
- Ziyāde ögsem anı ger yeridür
Anı şanma ki ādemdür peridür
- Biri Hacı Sinān oğlu Meḥemmed
Qadūm dāl eylemişdür ol elif-qad⁴⁸
- 315 Leb-i şirini olmuş gerçi cān-süz
Sinān-ı gamzesi gāyet de dil-süz⁴⁹
- Çār-sü Çeşmesi Muḳābelesinde
- Hasan ḥurde-fürüş oldu birisi
Lebinūñ cümle 'āşıklar dirisi
- Şurutmasun lebin ol sım-gabgab
Ki 'ārifler toylarlar ḥurde-i heb
- Ḥalvacızāde
Biri Ḥalvacızāde adı Derviş
Lebi ḥalvāsı tiryāk-i dil-rış
- Naşib olmaz lebi degme birine
Gāmın 'uşşākı yer ḥalvā yerine
- Mestçi
MÖ. 91b 320 Birisi mesh işler adı 'Osmān
Anuñ memsūh 'aqlıdur dil ü cān
- Şu 'āşık kim aña qarşı azılı
Vużu'sı taralur meshi bozulur
- Derzi Muştafā
Birisi daḥı derzi Muştafā'dur
Anuñ 'āşıkları cāme qabādur
- Çekenler vaşl içün derd ü belāsın
Giyüpdür 'ākıbet hicrān pelāsın
- Sipāhizāde İbrāhīm birisi
Dilān-ı 'āşıkān anuñ çerisi⁵⁰
- 325 Nice vaşf ideyin qaddini saña
Başında yelkeni bayraqdur aña⁵¹
- Birisi Nevlezāde Muştafā'dur
N'ola gelmez dilinden pūr-cefādur
- Lebinden buse istesem ki emdür
Bize lā dir cevāb ile ne'amdür
-
- 306a başmaqçılık] başmaqçilik MÖ.
307b serv-i revānuñ] şāh-ı cihānuñ MÖ.
308b olsun ins] olmuş ins MÖ.
309b niçün ola] anuñ olsun MÖ.
- 47 Bu iki beyit MÖ. nüshasında bundan sonra gelen beyitle yer deḡiştirmiştir.
- 312b esbāb-ı] esbābı MÖ.
313a yeridür] peridür T.
- 48 -T.
49 -T.
-
- 317b toylarlar ḥurde-i heb] doylarlar ḥurde-i heb T.
320b memsūh] memsūh MÖ.
50 -T.
51 -T.
326a Birisi Nevlezāde] Nevlezāde birisi T.

Meĥmed Bâli biri ibn-i Tursun
Aña 'âşık geçinen zevk sürsün⁵²

Vefâ-dâr u vefâ-hûy vefâ-sâz
Vefâda cümlesinden oldı mümtâz⁵³

T. 168b Maĥkeme kâtibi
330 Güzellerden birinüñ adı Hürrem
Aña 'âşık olan bilmez nedür gam

Baňa eyle didüğümce teraĥĥum
Güler yüz gösterüp eyler tebeşşüm

MÖ. 92a Meĥmedzâde birisi 'Ali'dür
Şaĥınan cânını andan delidür⁵⁴

Anuñ bir büsesi cânâ berâber
Lebi olsa n'ola sâķı-i Kevşer⁵⁵

Maĥmûd Bâli
Birisi bir cevân-ı tâze Maĥmûd
Metâ'ından cihânuñ vaşlı maķşûd

335 Kâpusında anuñ niçe kulu var
O şâhuñ ĥâşş ayazıdur dil-i zâr

Biri Şâliĥ durur ibn-i Memi şâh
Sevenler anı itse n'ola ger âh⁵⁶

Żarar gelmez karışsa ehl-i 'aşķa
Şaĥınsun varmasun ĥıç ehl-i fışķa⁵⁷

'Ömer Ağa Birâzeri
Delüzâde birisi daĥı 'Oşmân
Peri-rûdur peri-ĥûdur o cânân

Yüzine bakmağa kaçan toylur
Hemânâ cin gibi gözden uyılır

- 52 -T.
53 -T.
54 -T.
55 -T.
56 -T.
57 -T.
338b peri-ĥûdur] peri-ĥûdur MÖ.
339b cin] cân T.

Yeñiçeri Sinân oĥlı
MÖ. 92a 340 Yeñiçerzâde biri nâmı Ya'ķûb
Ėarır itmiş niçe 'uşşâķın ol ĥûb

Geçilmez küyü hergiz şûr u şerden
Şaĥınsun başını 'âşık teberden

Kuyruk oĥulları
MÖ. 92b İkişi daĥı kuyrukzâdelerdür
İki serv oldılar k'âzâdelerdür

Biri Aĥmed durur birisi 'Abdi
Bular şehlerdür 'uşşâķı 'Ubeydi

Öñiçi*
MÖ. 93a Öñiçidür biri Ferĥâd Bâli
Geçer cân gerdene pād u âli*

345 Anuñ 'uşşâķınuñ ĥâyet zebûnı
Yaķar âh itse kûh-ı bî-sütünü

T. 169a Mücellid Şâkirdi
Sütünüñ biri şâkird-i Şa'bân
Umar dil leblerinden öle şeb'ân

Tayanmasun iñen üstâda her ĥâh
Yıķar bir ĥün anı bu şarşar-ı âh

Diger Mücellidi
Biri bir ĥoş püserdür adı Yûsuf
Seven anı çeker ĥüzn ü te'essüf

Şaĥınsun uymadan nādâna nâ-ĥâh
Şalar çâha anı iĥvân-ı bed-ĥâh

Diger Mücellidi
MÖ. 92b 350 Biri saĥraķçınıñ oĥlı Memi şâh
Ĥilâl-âsâ durur kaşı yüzi mâh

- 341b 'âşık] hergiz T.
343a durur birisi] ü biri daĥı T.
* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan
emin değiliz.
* Bu iki kelime anlaşılamadı, okunu-
şundan emin değiliz.
349a nâ-ĥâh] her ĥâh T.
350a saĥraķçınıñ] bir saĥraķçınıñ T.

- Geçüp öñdin alur hep sâbıkını
İriltmez velikin 'aşıkını
- MÖ. 93a Biri şahne qarındaşı Mehemmed
Gül ü serve şebîh ol hadd u ol kad
- Alındukda cerime sim ü zerdür
Cerime 'aşıkına terk-i serdür
- Hüseyn Bâli
Hüseyn ibn-i Mehemmeddür biri hem
İçürür 'aşıkına zehr-i müdgam
- 355 Niçün 'uşşâk anuñ vaşlını evmez
Yezid olsun anı her kim ki sevmez
- 'Abdiyü't-tâcir
Birisi dağı tâcir nâmı 'Abdi
Ki olmışdur anuñ 'uşşâkı 'abdi
- Haç-ı sebzi ruhindan zâhir olmaz
Şirâ-yı şivesinde mâhir olmaz
- T. 169b İbrâhim Bâli
MÖ. 92b Birisi dağı İbrâhim Bâli
Olupdur kâmeti bir serv talı
- Uyar mı cevri anuñ hiç adına
Yağar 'uşşâkını Nemrüd odına
- Puhte-zâde
360 Mehemmed Bâli biri puhte-zâde
Sözine aldanur her kalbi sâde
- Şarılmadın aña sine-be-sine
İñen aldanma anuñ puhtesine
- 'Ali Şâh
Biri bir derzinuñ oğlu 'Ali'dür
Şan ibrişim teli anuñ bilidür
- İki zülfi anuñ miqrâşı olmuş
Niçe âvâreden eñrafı tolmış
- Halil Cevâni⁵⁸
Birisi Şaçma Beg şüh-ı cihânuñ
Ki İbrâhim olupdur nâmı anuñ
- 365 Yaraşmış beñleriyle hadd gül gül
Ruhın gören sanur şaçma qaranfûl
- 'Ali Bâli
MÖ. 93a Biri Malkoc 'Ali Bâli 'si derzi
Güzeldür şive üslûbında tarzı
- Lebin şunmuş rakıbe bâde içmiş
Dili miqrâş-ı gamla iki biçmiş
- Cevânuñ Atlası
MÖ. 93b Sefer Bâli biri bir çizmecidür
Urur müştini 'uşşâkı acıdur
- Dem olmaz kim aña ağyâr üşmez
Babuç ağzılular şânına düşmez
- T. 170a Kâhveci
370 Muharremdür biri sâkı-i kâhve
Lebin em bulmasañ bâkı-i kâhve
- Eger zemzemlese şundukda fincân
Halâl eyle fidâ itseñ aña cân

355a vaşlını] vaşlına T.

356b 'abdi] 'ubeydi T.

358b talı] dalı MÖ.

359a adına] dine T.

360a Mehemmed Bâli biri puhte-zâde]
Mehemmed'dür birisi puhte-zâde
MÖ.

360b aldanur] aldanup T.

361b puhtesine] puhtesine T.

363a anuñ miqrâşı olmuş] anuñ anuñ
miqrâş T.

363b tolmış] dolmuş T.

58 Metinde boş bırakılan kelime yazının
silik oluşundan okunamadı.

364a şüh-ı] şüh T.

365a beñleriyle] beñler ile T.

369b ağzılular] ağızlılar T.

- 'Abdî Şâh
Birisi 'Abdî Şâh hûş-likâdur
Emîr-i mülk-i hüsn olsa sezâdur
- Melâhat burcına şimdi o mehdür
Ne 'abd olsun serîr-i hüsn şehdur
- Lakabı Fağfûri
Birisi de Hasan Bâli-i hayyât
E'âlîdür aña hem-ser ne evsât
- 375 Ararsa cümle mülkinüñ içini
Naẓırin bulamaz fağfûr-ı Çın'ı
- 'Ali Bâli
Birisi 'Abdinüñ oğlu 'Ali şâh
Çerâğı mihr-i rüyından yaķar mâh
- Dime baña tevellâdan beriyem
Ben anuñ ķanberinüñ çakeriyem⁵⁹
- Pozurzâde*
MÖ. 94a Biri şatıranbâz⁶⁰ olan Hasandur
Gören mihrin anuñ ķahrın çekendür
- Şu kim şehmât ola hecrinde muhkem
'İlâc itmez aña Leclâc-ı 'âlem⁶¹
- 380 Biri bir çizmecinüñ oğlu 'Osmân
Oķur bûlbûl gibi mektebde ķur'an⁶²
- N'ola şimdi eger bir ıflı ise ol
İdüpdür kendüye tûllâbı hep ķul⁶³
- Yûsuf
Yusuf'dur biri dağı tâzelerden
Cemâl ü hüsnî bî-endâzelerden
- Çeker 'uşşâķı ğamdan bend ü zindân
Zelîhâ-yı zemân 'aşķında nâlân
- T. 170bŞa'bân Bâli
Birisi Hacı Maħmûd oğlu Şa'bân
Niçe 'âşık ser-i kūyında giryân
- 385 Geçer 'âşıkı kuyında hacı
Kimi dâ'i kimi dâhi Minâci
- Dellâklar Cevânlar
Nice dellâk şehriñ güzelidür
Esâmîsi 'Ömer 'Oşman 'Ali'dür
- Inanmazsañ eger hâmmâma gir gör
Şadefdür anlara hâmmâm olardur
- Kuyumcı Hüseyin Bâli
Hüseyin zerger oldı birine nâm
Ser-â-pâ cismi anuñ fîdâ-i hâm
- Gümüş tel çekmege ol sîm -hadde
İki çeşmüm olupdur şanki sūdde
- Müzellef ķazzâz
390 Biri eski nigârûm adı Dervîş
Neler çekdi neler andan dil-rîş
- İdicek soñra çak tahzîb-i Başra
Didüm ben dağı aña vara Mısr'a
- Şâlih Ağa Kolesi
MÖ. 94b Birinüñ nâmı Dervîş oldı kuldur
Güzeller bendelerdür şâh oldur
- 375a ararsa] arasa T.
376b çerâğı] çerâğ-ı MÖ.
59 Bu iki beyit, MÖ. Nüshasında bir önceki iki beyitle yer değiştirmiştir.
377b ķanber'inüñ çakeriyem] ķapısınuñ Űanber'iyem MÖ.
* Kelime anlaşılamadı, okunuşundan emin değiliz.
60 Kelime "saürancbâz" şeklinde yazılıdır.
389b Leclâc-ı] Leclâl-i T.
61 Bu güzeli vâsfeden iki beyit MÖ. nüshasında bundan sonraki dört güzelden sonra yer almıştır.
62 -T.
- 63 -T.
384b giryân] tâlân T.
389a sîm] hûb MÖ.; çeşmüm] çeşmi MÖ.
391a tahzîb] tahrib T.; ben dağı] bend dağı T ; vara] var MÖ.

- Şatılursa eger ol lebleri küt
Ağırınca döker la'l ile yâkût
- MÖ. 89a Memizâde birisi dahı 'Osman⁶⁴
Döker bir lahzada çeşmi nice kan
- 395 Yüzi mihr oldı vü alnı meh-i tām
Ne var olursa Öi'n-nüreyñ'e hem nām
- Kebüterzâde birisi Süleymān
Fidā olsun aña murğ-ı dil ü cān
- Söze geldükde olur tütü ayın
Gönül murğın gözi kapmakda şahin
- Biri bir serv-şadd adı Maḥmūd
Bili yokdur dehānı zerre mevcūd
- N'olaydı ḥüsni ḥulḳına uyardı
Kaṭı ser-keşligi elden koyaydı
- 400 Memizâde birisi Muştafâ'dur
Yüzin görmek 'aceb zevḳ u şafâdur
- Anı görsem tolar cānum tarabdan
Şaḳınsun kendisün ammā 'Arabdan
- Meḥmedzâde birisi Ḥasan'dur
O tıḡ-i ḡamzesi 'ömrüm kesendür
- İşı var gerçi tiryāk-i feminüñ
Helâkiyem anuñ zehr-i ḡamınıñ
- Biri Şālih durur Pervizzâde
İçirür şālihine 'aşḳ-ı bāde
- 405 Lebinden ol ki şeftālū yimişdür
Şalāḥ ehlini tevzi' eylemişdür
- MÖ. 88b Ḳalaycızâde birisi Ḥasan'dur
Velî ehl-i dile zülfi resendür
- O sîm-endāma kim dirse büt-i Çın
Ḳalaylasun birez 'aḳlını miskîn
- Birisi anlaruñ Şa'bān-ı Ḳazzāz
Güzellikde güzel ḡāyet de ṭannāz
- Ṭutıcak dügmeyi dırnaḳlarında
Görinür iligi barmaḳlarında
- 410 Birisi Ḥurrem oḒlı Muştafâ'dur
Ḓam u 'aşḳı anuñ zevḳ u şafâdur
- Leb-āleb olan anuñla berāber
Unitmişdur ḡam-ı dehri ser-ā-ser
- Ḥüseyn ibn-i Kebüterdür biri hem
Sipāhîdür ḳadinde tūḒı perçem
- Ne ıışşı 'āşıḳuñ ceng ü şenizi*
Çalarsa ḡamzesi ger tıḡ u şızı
- Süleymānzâdeler iki bürāder
Ḥüseyn ile Ḥasan dü dürr-i ezher
- 415 Biri mihr ü birisi Müştetür
Dil ü cānum ikisinüñ biridür
- İki dahı sipāhî dil-rübādur
İki ḳardeş Muḥammed Muştafâ'dur
- Meh ü mihr ol ikiden bir nişāndur
İkisinüñ de tıḒı ḥün-feşāndur
- MÖ. 89a 'Ali Bālî'nüñ oḒlı biri Aḫmed
Bulur öpen lebinî 'ömr-i erḡad
- Yürek yağın eritse ol yeridür
Güneş çün ḳarları dāyım eridür
- 420 Birisi dahı Ḥacı Muştafâ'dur
Be-ḫaḳḳ-ı Kā'be kūyı pür-şafâdur
- Beni irḡurse 'ıyd-ı vaşla bir an
İderdüm cānumı yolına ḳurbān
- Birisinüñ dahı nāmı Ḥasan'dur
Anuñ dil-ḫastesi şaḒ u esendür

64 Bu beyitten itibaren son günele kadar sözkonusu edilen güzeller T. Nüshasında yoktur.

* Bu beyitteki "şenîz" ve "şîz" kelimelerinin karşılıklarını bulamadık, okunuşlarından emin değiliz.

- Güzelliğin bu ‘âlem halkı tuymuş
Biri birine hüsni ü hulkı uymuş
- Hüseynin tâcir ü kazzâz biri
Anı vâşf idemez dehrüñ debiri
- 425 Olıma cismi deñlü nerm ü zîbâ
Ne deñlü leyyin olsa hażz ü dîbâ
- İki taqıyacı kim şems ü kamerdür
Sefer’dür biri kardaşı ‘Ömer’dür
- Bugün dünyâda anları iden yâr
Gelür taqıyası başına kâtı târ
- Biri tâcirler içre nâmı Şâlih
Gam-ı ‘aşkı durur işlâh-ı tâlih
- Alur mısın metâ’um diyü varsam
Şatup hicrân ile aña şarılısam
- MÖ. 89b 430 Güzellerüñ biri Hâlvâcî İslâm
Lebi şekker yüzi gül çeşmi bādām
- Söger acı acı virsem selâmi
Baña tatlu gelür acı kelâmi
- Biri Ferhâdzâde Muştafâ’cık
Güzeldür tâzedür ol bî-vefâcık
- Eger öldürse ‘uşşâkın vefâdur
Leb-i şîrini ammâ cân-behâdur
- Meşhemmed Bâli’dür birisi dahı
Vefâsında anuñ yokdur terâhı
- 435 Mu‘allağ âb-ı hüsni gabgabından
Tamar tırmaz anuñ balı lebinden
- Hüseynzâde birisi bir mücellid
Aña ‘âşık geçinmesün muqallid
- Anuñ zülfı ki kırcışmış burışmış
Kitâb-ı hüsniñe şîrâze düşmiş
- Güzellerde Hasan dahı birisi
Gören kaddin şanur bir serv şâhı
- Anuñ bâl ile bâlin kim ki gördi
Yüzini sâye gibi yire sürdi
- 440 Birisi anlaruñ Dervîş Bâli
Bili vü zülfinüñ yok kıyl ü kâli
- Anuñ mişlin getürmemiş bu devrân
Dinilsün mâlik olan aña sultân
- MÖ. 90a Birisi dahı hâlvâcî Memi’dür
Ki cânım hâlvası tatlu femidür
- Lebi tatlıluğına söz yidürmez
Medem ol dem niçün hâlvâ yidürmez
- Maşmūd Bâli
Güzellerüñ biri hâlvâcî Maşmūd
Lebi senbûsıdur hâlvâ-yı bî-düd
- 445 Kamuya dirhemi hep yatlu geldi
Baña derd ü belâsı tatlu geldi
- N’ola çağ soñra itsem anı zâhir
Dimişlerdür ki “hâlvâ-râ be-âhir”
- T. 171a Elâ ey serverân-ı şehr-i hûbı
Ki vîrân itdünüz cümle kulûbı
- Elâ ey serverân-ı cüst ü çâlâk
Ki dökersiz yürek kanını bî-bâk
- Elâ ey şehr yârân-ı Serâyı
Ki idersiz dil ü cânı hevâyı
- 450 Niçün cevr-i firâvânı idersüz
Niçün cevr ü sitem yolın güdersüz
- Niçün ‘âşıqlara dâd eylemezsüz
Niçün bir gün bizi şâd eylemezsüz
- Bu şehrüñ derd-mendi nâ-murâdı
Kılavuz-ı fenâ ya’ni ki Hâdi
-
- 444b senbûsıdur] senbûsesi T.
449b hevâyı] Serâyı MÖ.
450a firâvânı] firânı MÖ.
450b cevr-i] zulm-i MÖ.
451b şâd] yâd MÖ.
452a derd-mendi] derd-mend ü MÖ.

- Sizün kemter kemine bendeñüzdür
Mezellet hâkine efgendeñüzdür
- Dil-i pür-derdi bir âväreñüzdür
Elinde çäreñüz yok bi-çäreñüzdür⁶⁵
- 455 Esirgeñ bir nefes ol derd-mendi
Gam-ı 'aşk ile dāyim müst-mendi
- Naşihat eyleñ anuñ dil-keşine
Ki her dem zehri kırtmasun aşına
- Ne var lutf ile aña söyleseñüz⁶⁶
Esirge Hādī'yi lutf it diseñüz
- Garībūñ derd-mendūñ 'aşıkuñdur
Yoluñda şubh gibi şadıkuñdur
- Kuluñ kurbānuñ olmışdur aña diñ
Benüm bir iki lafz ile gamum yin
- 460 Bu deñlü eyleme aña cefāyı
Birez rahm eyleyüp eyle vefāyı
Niçe bir yüregini kan idersin
Olur bir gün anı bi-cān idersin
- Oranıyla cefā itmek gereksin
Vefā yolun dañı gütmek gereksin
- Ola kim yumşadasuz birez anı
Bulasız siz sevāb-ı dü cihānı
- T. 171b Ki şimdi baña gāyet hışmı vardur
Birez hem dañı derd-i çeşmi vardur
- 465 Baña bakmaz olup yabana sürdi
Benüm hün-ı dilüm çeşmine tırdı
- Bilürdi yüregüm kanı gözinde
Vell arturdi zulmi kend'özinde
Beni her kim ide aña şefā'at
Şefi 'i Aḥmed olsun der-kıyāmet
- Ya bir buse baña ya aña söyleñ
İkisinden birin elbette eyleñ
- Birez cevritseñüz eyleñ vefā hem
Vefā ola cefāya tā ki tev'em
- 470 Bu şehlersüz size lāzum 'adālet
'Adāletden 'adūl olur ḥalālet
- İkisinden biri medhe 'ivaḏdur
Bunı şanmañ ki beyhüde gāraḏdur
- Unutmañ siz dañı 'uşşākuñızı
Dil ü cāndan sever müştākuñızı
- Katı yüklenmeñüz çok çok vebāli
Bu oynuñ da biter bir gün şakalı
- Peşmān olıcaksuz çevre āḥir
Gerekdür kim vefāñuz ola zāhir
- 475 Hele ben bildügümi size didüm
Gamumla hem gamuñuz bile yidüm
- Ötesini dañı hem siz bilürsüz
Ne kim itdünüz ise hep bulursüz
- Hudā'dan isterem kim vire re'fet
Ki 'uşşāka idesüz rahm u şefkat
- Dañı ayruḡ cefāyı itmeyesüz
Ebed 'aşıkları incitmeyesüz
- Bu 'ālem durduğınca yād olasız
Belālardan dañı āzād olasız
- T. 172a 480 İlāhı bunları dil-şād eyle
Vefāya dillerin mu'tād eyle
Gider ser-keşligi ser cümlesinden
Hevā-yı 'aşıka münkāḏ eyle
- Bu güllerle gülistān-ı Serāy'ı
İlā-yevm-il-kıyām ābād eyle
- Dañı 'uşşākını şehr-i Serāy'ıñ
Belā vü guşşadan āzād eyle
484 Yitür ön Hādīyā bu gül-ruhānı
Yeter bülbül gibi feryād eyle

65 -T.

456b zehri] zehr T.

66 MÖ. Nüshasında varak eksikliği nedeniyle bundan sonraki kısmı yoktur.